

EBH2013. P.16.

A közérdekű adat, illetve a közérdekből nyilvános adat kiadása iránti perben is érvényesülnek a Ptk. alapelvei. Joggal való visszaélésnek minősül személyes motivációval, mintegy vélt konfliktus miatti retorzióként igényelni speciális információkat, amelyeknek érdemi közérdekű adattartalmuk alig van. Az ilyen motivációjú, személyes érdek által vezérelt joggyakorlás nem felel meg az alanyi jog társadalmi rendeltetésének [Alaptörvény VI. cikk (2) bek., 28. cikk; 2011. évi CXII. tv. 3. §, 26. § (1) és (2) bek.; Ptk. 5. § (1) és (2) bek.].

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint az I-II. r. felperesek társadalmi szervezet határozatának megtámadása iránt pert kezdeményeztek az alperesnél. Az eljáró bírónő dr. B. I. volt. A bíróság a felpereseknek a határozat felfüggesztésére irányuló kérelmét elutasította. A felperesek ezt követően 2012. február 27-én közérdekű adatok kiadása iránti kérelmet intéztek az alpereshez, amelyben kérték annak az adatnak a kiadását, hogy az S. Megyei Bíróságon, illetve a K.-i Törvényszéken 2010., 2011. és 2012. évben az első fokon indult polgári peres ügyek közül mennyi volt a társadalmi szervezet határozatának megtámadása iránti perek száma; ezen perekből mennyi volt azok száma, amelyekben a keresettel támadott határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet terjesztettek elő; a határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet a bíróság hány esetben bírálta el 2 munkanapon belül, 10 napon belül, 20 napon belül, 30 napon belül, 2 hónapon belül, illetve 2 hónapon túl. Közölni kérték azt is, hogy mindezekből mennyi volt dr. B. I. bíró, valamint a többi bíró által hozott bírói határozat. Közölni kérték azt is, hogy dr. B. I. bíró mióta tárgyal az S. Megyei Bíróságnál, illetve a K.-i Törvényszéknél, a megyei bíróság (törvényszék) elsőfokú hatáskörébe tartozó ügyeket. Közölni kérték azt is, hogy 2010-2011-2012. években dr. B. I. bíróra hány ügy került kiosztásra, ezekben az években mennyi volt az általa befejezett ügyek száma, illetve 2010-2011. év végén mennyi folyamatban lévő ügye volt; a folyamatban lévő ügyekből mennyi volt a társadalmi szervezet határozatának felülvizsgálata iránti per. Végül közölni kérték azt, hogy dr. B. I. bíróra kiosztott, 2010., 2011. és 2012. évben indult, 2012. január 1-jén folyamatban lévő ügyekből a pertartam hány ügyben volt 2 éven túli, 1 éven túli, 6 hónapon túli és 3 hónapon túli.

Az alperes 2012. március 2-án kelt válaszában a válaszára kijelölt dr. H. Cs. törvényszéki bíró útján tájékoztatta a felpereseket, hogy az adatkéréssel érintett időszakban az S. Megyei Bíróságnál, illetve a K.-i Törvényszéknél társadalmi szervezet határozatának megtámadása iránt 20 per indult, ebből 2010-ben 14, 2011-ben 4, illetve 2012-ben 2 ügy. Egyebekben az adatkérés iránti kérelmet az alperes elutasította azzal, hogy az adatkezelő csak olyan adat közzétételére köteles, amelyek a kezelésében vannak, nem kötelezhető arra, hogy az adott ügyeket különböző szempontok alapján csoportosítsa, és ezzel kapcsolatban kutatásokat végezzen. Miután a lajstromból, illetve a statisztikai nyilvántartásból az ott nem szereplő adatok kiadása csak az akták áttanulmányozásával lenne lehetséges, a kérelem ebben a részében nem teljesíthető. Az alperes megtagadta az adatszolgáltatást a kérelemben megnevezett bíró személyével, szakmai pályafutásával, illetve szakmai tevékenységével kapcsolatos kérdések tekintetében is, hivatkozással arra, hogy ezen adatok személyes adatok, amelyek kiadására nem köteles.

A felperesek a közérdekű adatok kiadásának megtagadásától számított 30 napon belül

előterjesztett keresetben perköltség-igény mellett kérték, hogy a bíróság kötelezze a K.-i Törvényszék alperest a nem közölt adatok kiadására.

Az elsőfokú bíróság a keresettel egyező tartalommal a felperesek által kiadni kért, de az alperes által megtagadott adatok közlésére kötelezte határidő tűzésével az alperest. Az elsőfokú bíróság megállapította: dr. B. I. személyére vonatkoztatott kérdések személyes adatnak minősülnek ugyan, de az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Infotv.) 26. § (2) bekezdése alapján a közfeladat ellátásával összefüggő személyes adatról van szó, amely közérdekből nyilvános adatnak minősül. Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az Infotv. nem tartalmaz olyan kizáró okot, amely kapcsán a felperesek által kért adatok kiadását korlátozná. Az elsőfokú bíróság kifejtette azt is, konkrét formában igényelt, de ilyen módon nem létező adatok vonatkozásában az alperes az adatkérés teljesítésére kötelezhető, ha az nem jelent aránytalan erőfeszítést. Elvárható a közfeladatot ellátó szervtől, hogy a kért adatgyűjtést, adatfeldolgozást elvégezze. Az ítélet indokolása megállapította: az időszerű és hatékony ítélkezés olyan közérdek, melyhez bármely formában kapcsolódó adatigénylést akkor is teljesíteni kell, ha a kezelt adatokból a kért adatot elő kell ugyan állítani, de előállítása nem ütközik számottevő nehézségbe. A konkrét esetben az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy ilyen számottevő nehézség az adatok előállítása tekintetében nem áll fenn, ezért az adatszolgáltatásra az alperes ebben a körben is köteles.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperest kizárólag annak az adatnak a kiadására kötelezte, hogy 2005. június 1. napjától kezdődően dr. B. I. bíró mióta intéz a K.-i Törvényszéken, illetve az S. Megyei Bíróságon elsőfokú hatáskörbe tartozó ügyeket. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt csupán azzal egészítette ki, hogy a felperesek adatigénylésének célja annak ellenőrzése volt, hogy az alperes minden ügyben olyan gyorsan járt-e el, mint a felperesek konkrét ügyében. A jogerős ítélet részletesen elemezte az Infotv. rendelkezéseit, különös tekintettel az Infotv. 1. §-ában deklarált törvényi célra. Megállapította: az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg, hogy a felperesek keresetében kiadni kért adatok az Infotv. alapján miként minősülnek, vagyis az S. Megyei Bíróság, illetve a K.-i Törvényszék forgalmára vonatkozó adatok az Infotv. 3. § 5. pontja alapján közérdekű adatnak minősülnek, míg a további kért adatok a 3. § 6. pontja szerint közérdekből nyilvános adatok kiadására irányuló kérelemként bírálандók el. Ennek megfelelően a jogvita elbírálásánál sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy míg az adatkezelő szerv rendelkezésére álló közérdekű adat megismerésére vonatkozó jog az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerint is alkotmányos védelem alatt álló abszolút jogosultság, addig a közérdekből nyilvános adat megismerhetőségét maga a törvény is feltételhez, célhoz, a közügyek átláthatóságára vonatkozó közérdek fennállásához köti.

A jogerős ítélet szerint helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy ha a közérdekű adatnak minősülő, az alperes, mint közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó adatok rögzített információként nem állnak rendelkezésre, azokat külön eljárásban elő kell állítani. A kiadásukról való döntésnél ezért az eljáró bíróságnak az Infotv. 30. § (2)-(5) bekezdése alapján, abban kellett állást foglalnia, hogy az ezeket hogyan és milyen ráfordítással képes az alperes létrehozni; jár-e ez számottevő nehézséggel, illetve mindez hogyan viszonyul a felperesek adatok megismerésére vonatkozó érdekéhez. Nyomatékosan emelte ki a jogerős ítélet azt, hogy a felpereseknek az adatigényléssel az volt a céljuk, hogy ellenőrizzék: az alperes, illetve dr. B. I. bíró a többi ügyében milyen gyorsan járt el a felperesek előtte folyamatban lévő peréhez képest.

Ezzel az érdekekkel szemben értékelte a jogerős ítélet azt, hogy az adatközlő alperesnek az az érdeke, hogy ne kényszerüljön aránytalan nagy ráfordítással információkat létrehozni. Az alperes álláspontja az volt, hogy a kiadni kért közérdekű adatok közül azokat, amelyeket kezelt, már a pert megelőzően kiadta, a kérelem 1. pontjában kért további adatoknak nincs a birtokában, nem vezet olyan nyilvántartást, nem végez olyan vizsgálatot, amely ezeket az adatokat a felperesek által kért szempontok szerinti adatszerkezetével számára biztosíthatná.

A másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a releváns ügyek nyilvántartásból való kigyűjtésével, irattárból való kikeresésével és egyenként való átvizsgálásával létrehozandó adatszolgáltatása az alperes számára nyilvánvalóan számottevő nehézséggel jár, és egyúttal aránytalanul nagyobb súlyú az alperesre háruló ezen feladat a felpereseknek az ügyükben eljáró bíró ítélezési tevékenysége általános időszerűségének megismeréséhez fűződő érdekénél. Összességében úgy értékelte, hogy ezeknek az adatoknak a kiadását az Infotv. 30. § (5) bekezdésével szabályozott mérlegelési jogkörében eljárva az alperes megalapozottan tagadta meg. A másodfokú bíróság kifejtette azt is, hogy az Infotv. megfelel a 2009. évi CXXXI. törvénnyel kihirdetett Tromsói Egyezménynek, ezért az egyezmény rendelkezései alapján sem lehet eltérő következtetést levonni.

Külön vizsgálta a másodfokú bíróság indokolása a közvetlenül a felperesek ügyében eljáró bíró ítélezésére, tevékenységére vonatkozó adatok kiadhatóságát. Ebben a körben álláspontja szerint azt kellett eldönteni - figyelemmel arra, hogy ezen adatok az Infotv. 3. § 2. pontja alapján személyes adatnak is minősülnek -, fűződik-e a felpereseknek a törvény céljával összhangban álló érdeke ezek közérdekből nyilvános adatként való megismeréséhez. Ebben a körben kifejtette: az egyes bírák hivatali tevékenysége, munkavégzése személyiségük megnyilvánulásának egyik fontos területe, így az Infotv. 1. §, illetve 3. § 2. pontja alapján törvényi védelem alatt álló személyes adat, amely kizárólag közérdekből, a közügyek átláthatósága céljából korlátozható, a közérdekből nyilvános adattá való minősítésükkel. Kifejtette a másodfokú bíróság azt is, hogy az Infotv. 26. § (2) bekezdése példálózva sorolja fel a közérdekből nyilvános adatok körét, így a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy nevét, feladatkörét, munkakörét, vezetői megbízását, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatokat azzal, hogy idetartoznak mindazok a személyes adatok, amelyek megismerhetőségét a törvény előírja. Miután a felsorolás nem taxatív jellegű, nem mellőzhető annak értelmezése, hogy kiterjed-e a „közfeladat ellátására összefüggő egyéb személyes adat”-ra vonatkozó rendelkezés a felperesek által a kérelmük 2. pontjában kiadni kért valamennyi információra.

A másodfokú bíróság az értelmezést a törvény céljának deklarációjából vezette le, mely szerint az adatok megismerhetőségének biztosítása elsődlegesen a közügyek átláthatóságát szolgálja. Utalt az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra, amely értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell, hogy értelmezzék. Utalt továbbá az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére, amely a személyes adat védelméhez fűződő jogot biztosítja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jogot más alapvető jog - így a közérdekű adat megismerése - érdekében is csak arányosan, a feltétlenül szükséges mértékben lehet korlátozni.

A másodfokú bíróság a felperesek nyilatkozatából és a kérelem egyes pontjaiból azt a következtetést vonta le, hogy dr. B. I. tevékenységére vonatkozó adatok megismerését nem a közfeladatot ellátó szerv működésével összefüggésben igényelték a felperesek, hanem céljuk az ügyükben eljáró bíró szakmai tevékenységének megismerése, vagyis ténylegesen nem a közfeladatot ellátó szerv működésére, hanem konkrétan egy bíró munkájára irányul. A felperesek ezen igényükkel érvényesíteni kívánt érdek azonban nem egyezik a törvény céljának deklarációjával, nem járul hozzá a közügyek átláthatóságához, ezért nem is tartozik a preferált

közérdek azon körébe, melyre hivatkozva a személyes adat közérdekből nyilvános adatként való kiadása alappal követelhető. Ebből következően az alperes nem köteles és nem is jogosult a kérelem 2. b) és 2. c) pontban kért személyes adatokat a felpereseknek továbbítani, mert azok nem közérdekből nyilvános adatok.

Ettől eltérően értékelte a jogerős ítélet azt a kereseti kérelmet, amely arra vonatkozott, hogy dr. B. I. mióta tárgyal a K.-i Törvényszéken, illetve az S. Megyei Bíróságon elsőfokú hatáskörbe tartozó ügyeket. Ezen adatokat ugyanis a másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy ez az adat az alperes közérdekű tevékenységére is vonatkozó információ, amely nagyobb részben közzétételre is került, hiszen ezt megelőzően a megyei bíróságok honlapján, illetve bíróságon kifüggesztett tájékoztatókon szerepel az illetékességi területükön eljáró bírók neve, beosztása és ügykiosztása. Ehhez képest jelentéktelen többletinformációra, egy időszak megjelölésére irányul a felperesek kereseti kérelme. Az alperes ezzel az adattal rendelkezik, ezt előállítani nem kell, illetve az aránytalanul nagy teherrel nem jár. Helytállóan állapította meg az első fokon eljáró bíróság, hogy ennek az adatnak a kiadására az alperes, mint közfeladatot ellátó adatkezelő köteles az Infotv. 26. § (1) bekezdése alapján. Miután ezen adat hozzáférhetőségének biztosítását először a 2005. június 1-jétől hatályos 2005. évi XIX. törvény rendelte el, így ezen adat kiadására is ettől az időponttal kezdődően kötelezte a másodfokú bíróság az alperest.

A jogerős ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítéletnek a keresetet elutasító részében történő felülvizsgálatát kérték.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati kérelmet a Kúria nem találta alaposnak, ezért a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Az ítéleti indokolás szerint a jogerős ítélet érdemben helyesen utasította el a felperesek által előterjesztett közérdekű, illetőleg közérdekből nyilvános adatok kiadása iránti keresetet, függetlenül attól, hogy a felperesek helyesen hivatkoztak arra, - és ezt lényegében a jogerős ítélet sem vitatta -, hogy a felperesek által igényelt valamennyi adat közérdekű adat, illetve közérdekből nyilvános adat, amely a jogszabály rendelkezése szerint elvileg bárki által igényelhető és megismerhető. Az sem állapítható meg, hogy az igényelt adatok mennyisége olyan számottevő terhet róna az alperesre, amelyre tekintettel jogszerűen tagadhatná meg az adatszolgáltatást, mert a mindössze 20 ügy kielemezése, illetve az egyéb statisztikai adatok beszerzése a bíróság számára számottevő munkaterhet nem jelenthetne.

Az Avtv., illetve az Infotv. által alkotmányos, illetve az Alaptörvényben biztosított alapjogként, tehát alanyi jogként igényelhető adatmegismerésre vonatkozó igény is polgári jogi igény, amelyet az adatigénylő polgári jogi igényként, annak megtagadása esetén polgári perben érvényesíthet az adatigénylést megtagadó adatkezelővel szemben. Ezért a Ptk.-nak az alapelvei az adatigényléssel kapcsolatban keletkezett polgári jogviszonyokban is érvényesülnek és alkalmazandóak.

A Ptk. 5. § (1) bekezdése tiltja a joggal való visszaélést, és a (2) bekezdés szerint joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen, ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne.

Általában helytálló az a felfogás, hogy az adatigénylés indoka közömbös, és az adatigénylő nem köteles számot adni arról, hogy mely okból kívánja a közérdekű adat vagy a közérdekből nyilvános adat kiadását. Ettől függetlenül az alanyi jog gyakorlása nem ütközhet a Ptk. 5. §-ába, azaz a jog gyakorlása rendeltetésszerű kell legyen.

A perben a felperesek előadásából megállapítható, hogy az adatigényléssel érintett bíró tárgyalta az ügyüket, amelyben nem az általuk igényelt döntést hozta. Lényegében elő is adták,

hogy erre tekintettel kérik a bírónőre is kiterjedő adatigénylés közlését. Beadványukban, gúnyos felhanggal, azzal indokolják kérelmüket: kíváncsiak, hogy más ügyben is hasonló buzgalommal járt-e el a bírónő. Egyértelműen megállapítható tehát, hogy a felperesek nem közérdekből, nem a közérdek érvényesülése céljából, hanem a konkrét ügyüket tárgyaló bírónővel keletkezett vélt konfliktusuk miatt, mintegy retorzióként kérték a rendkívül egyedi és a bíróság tevékenységére vonatkozóan érdemi információval alig-alig szolgáló speciális adatok kigyűjtését és kiadását. Kifejezetten személyes érintettség, ezen belül személyes sértettségük miatt kívánták az alanyi jogukat gyakorolni, amely nem fér össze az adatmegismerés Alaptörvényben, illetve az Infotv.-ben biztosított rendeltetésével. Az ilyen motivációjú személyes érdek által vezérelt joggyakorlás nyilvánvalóan nem felel meg az alanyi jog társadalmi rendeltetésének, azaz az ilyen joggyakorlás joggal való visszaélésnek minősül. Ezért ezen indokokra tekintettel a Kúria nem látott lehetőséget arra, hogy az alperest a felperesek által igényelt további adatok kiadására kötelezze.

A felülvizsgálati kérelem kifogásolta, hogy a jogerős ítélet a bírónőnek nem a megyei bíróság munkájában való részvétel megkezdésétől, hanem csak 2005. június 1-jétől kezdődően rendelte el közölni a bíró elsőfokú tevékenységével kapcsolatos adatokat. A felperesek álláspontja szerint az Avtv.-t módosító rendelkezés, amely 2005. június 1-jétől kezdődően tette lehetővé a közérdekből nyilvános adatok megismerését, az adatigénylés időpontjában már nem volt hatályban, és az Infotv.-nek nincs olyan rendelkezése, amely a visszamenőleges adatigénylést kizárná. Ezt az álláspontot azonban a Kúria nem osztotta. Egyrészt a joggal való visszaélést megvalósító joggyakorlásra tekintettel a meghaladó kereset teljesítésére - még esetleges helyes jogi álláspont esetén is - a Kúria a fenti indokok alapján egyáltalán nem látott lehetőséget, a teljesen elutasított, és ebből következően a részben elutasított kereset tekintetében sem. Másrészt az Infotv. nem rendelkezik visszamenőleges hatállyal, tehát az Infotv. alapján a törvény hatálybalépését követően érvényesíthető csak igény. Az Infotv. hatályba lépését megelőző időre előterjesztett adatigénylésre az Avtv. rendelkezései alkalmazhatók. A közérdekből nyilvános adat megismerhetőségét az Avtv.-t módosító 2005. évi XIX. törvény csak 2005. június 1-jétől kezdődően tette lehetővé, és a Legfelsőbb Bíróság a BH2007. 14. szám alatt közzétett határozatában már kimondta, hogy a közérdekből nyilvános, de egyébként személyes adatnak minősülő adat megismerésére csak az ezt lehetővé tevő törvény hatályba lépése után érvényesíthető igény. A közérdekből nyilvános adat visszamenőleges megismerése tehát jogszabály hiányában nem lehetséges. (*Kúria Pfv. IV. 20.137/2013.*)